

Susanna Roth
Avdelningen för Ekonomisk statistik och analys

Möte i användarrådet för statistik över miljö och miljöräkenskaper den 12e maj 2022

Närvarande

Anne Lidgard, Vinnova (Ordförande)
Jessica Alvsilver, Naturvårdsverket
Emmelie Johansson, Havs- och vattenmyndigheten
Holger Johnsson, SLU
Magnus Bång, Jordbruksverket
David von Below, Konjunkturinstitutet
Daniel Smith, Vattenmyndigheterna
Martin H Larsson, Regeringskansliet
Markus Hoffman, LRF
Julia Hytteborn, SMED Luft
Nancy Steinbach, Tillväxtanalys
Carl-Henrik Eriksson, KEMI

Från SCB

Petra Nilsson ESA/MS
Karin Berglind, ESA/MS/MEM
Ylva Andrist Rangel, ESA/MS/LE
Mårten Berglund, ESA/MS/MEM
Susanna Roth, ESA/MS/MEM (sekreterare)

Frånvarande

Max Jonsson, Naturvårdsverket

1-4 Mötets öppnande, dagordning samt förra mötets anteckningar.

Petra Nilsson hälsade alla välkomna till SCB och till den nya mandatperioden i rådet.

Anne Lidgard öppnade mötet och hälsade alla deltagare välkomna. Mötesanteckningarna från föregående möte den 27e oktober 2021 antogs utan ändring.

5 Aktuellt från SCB

Petra Nilsson, enhetschef för Miljö och samhällsbyggnad på SCB, informerade om senaste nytt på SCB.

SCB har en strategi som är styrande för SCB:s verksamhet och som har konkretiserats i en ny verksamhetsplan 2022–2024. I strategin har fyra målbilder identifierats.

Den första målbilden handlar om Sveriges ekonomiska statistik, där även miljö ingår. Målbilden handlar bland annat om att gå mot statistikproduktion 4.0, minska direktinsamling, hantera förändringar snabbare och effektiva processer.

Även inom Sveriges arbetsmarknadsstatistik finns en målbild som handlar om en samlad beskrivning av arbetsmarknaden. Här arbetar man med utveckling av ny registerbaserad arbetsmarknadsstatistik med urvalsbaserade inslag.

Säkrad datatillgång är en annan målbild. SCB vill minska direktinsamling och minska uppgiftslämnarbördan.

Den sista målbilden handlar om kommunikation. Här arbetar SCB med synlighet och proaktivitet i media. Som exempel kan nämnas att SCB sedan januari 2022 publicerar ny statistik och statistiknyheter kl. 8:00, jämfört med kl. 9.30 innan, vilket har gett bra genomslag i media.

SCB har en ny organisation sedan september 2021. Nu samlas SCB:s statistikproduktion i två stora ämnesavdelningar (Ekonomisk statistik och analys samt Social statistik och analys).

SCB vill effektivisera granskningsprocessen och har ett pågående arbete för att minska manuell granskning. Idag lägger SCB mycket tid och på manuell granskning av de insamlade uppgifterna. Ett av förslagen för att kunna minska denna granskning är att införa mer s.k. uppgiftslämnargranskning, vilket innebär att misstänkta fel signaleras direkt i formuläret vid själva insamlingstillfället som uppgiftslämnarna då själva måste korrigera. Vilken granskning som ska göras beror på vilka kvalitetskrav som ställs på statistiken. Syftet med detta är att få resurser över till de förflyttningar som myndigheten behöver göra.

Sveriges ordförandeskap i EU startar våren 2023. SCB har börjat förbereda sig för detta och under hösten kommer SCB vara med som observatörer när Tjeckien är ordförande och sen ta över till våren. Inom miljöräkenskaperna är det en ny uppdaterad statistikförordning som ska förhandlas fram.

6 Runda runt bordet

Havs- och vattenmyndigheten

- HaV har nyligen publicerat uppdaterad statistik om tillförsel av kväve och fosfor till kusten. Nu finns data tillgängligt till referensår 2020.
- Det pågår också årlig uppföljning av miljömålen, vilket publicerades för ungefär en månad sen. HaV är ansvarig för uppföljning av tre miljömål: Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag och Hav i balans samt levande kust och skärgård.
- Det pågår också arbete med fördjupad utvärdering av miljömålen. Naturvårdsverket, som svarar för den övergripande samordningen av miljömålen kommer lämna en samlad fördjupad utvärdering i januari 2023. I den fördjupade utvärderingen ingår också temaområden med åtgärdsförslag. Ett sådant temaområde (Vatten i landskapet) leds av HaV tillsammans med SGU.
- HaV anordnar också i maj konferensen Havs- och vattenforum. I år kommer konferens bland annat handla om hur Rysslands invasion av Ukraina påverkar internationellt vattensamarbete. På agendans finns även klimatpåverkan samt framtida fiske.

Jordbruksverket

- Sverige har tagit fram ett förslag till strategisk plan. Den innehåller nationella åtgärder inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) och kommer att gälla från och med 2023. Planen ska nu godkännas av kommissionen. Regeringskansliet har det övergripande ansvaret men Jordbruksverket är involverade i arbetet.
- Jordbruksverket har pågående arbete med att utveckla IT-system och administration kring de nya stöden.
- Exempel på förslag till nya stöd är:
  - o Precisionsjordbruk/-planering (inkl. markkartering och beräkning av markbalans)
  - o Mellanrödor för kolinlagring
- Arbetet med nitratdirektivet pågår kontinuerligt. En översyn av nitratkänsliga områden pågår. Detta underlag är ute på remiss och beslut kommer fattas i juni.
- Naturvårdsverket ska ta fram ett underlag till luftvårdsprogrammet enligt takdirektivet. Sverige klarar inte idag taket för ammoniak. Naturvårdsverket och Jordbruksverket jobbar med underlag för hur målet om ammoniak ska klaras.

- Jordbruksverket jobbar med fördjupad utvärdering av miljömålet Ett rikt odlingslandskap.
- Jordbruksverket har publicerat nya rapporter om växtnäring på hästgårdar och en revidering av handlingsplan för klimatanpassning.

LRF

- LRF genomgår en omorganisation som också innebär att ungefär vart femte medarbetare måste sluta. Bakgrunden är att lantbrukarna blir färre (det slutar tre lantbrukare per dygn).
- Detta år är speciellt för lantbrukare vad gäller livsmedel. Kostnaderna för vårbruket har ökat (gäller både utsäde och gödsel) och det produceras mindre mat i Ukraina vilket gör att andra länder måste producera mer. Dessutom har det hittills varit dåligt med regn.
- Det pågår tre industrisatsningar i Norrland för utvinning av fosfor, kväve och kalium för användning som gödselmedel. Det minskar beroende av import av mineralgödsel från andra länder och är ett steg för att kunna bli självförsörjande på dessa växtnäringsämnen, vilket man ser skulle kunna realiseras inom 5-år. Detta är även viktigt ut ett beredskapsperspektiv.
- Greppa näringen som Jordbruksverket driver med LRF och länsstyrelsen firar 20 år. Totalt har ca 68 000 gårdsbesök gjorts. Arbetet inom Greppa näringen har sammanfattats i en rapport som kom för några veckor sen.
- LRF:s arbete med LEVA pågår (Lokalt Engagemang för Vatten). Projektet verkar för ingen övergödning och för livsmedelsstrategin i Sverige.
- Industriutsläppsdirektivet har kommit med ett nytt förslag från kommissionen att inkludera nötkreatur (hittills har bara gris och fågel ingått). Förslaget innebär att gårdar med 100 djur eller fler ska inkluderas i utsläppsdirektivet. LRF har deltagit på möte med kommissionen, DG miljö. Bland annat har man räknat på att det inom Europa finns 120 000 gårdar som kommer inkluderas som en följd av detta. Det finns många oklarheter i hur uppföljning av detta ska kunna tillämpas.

Tillväxtanalys

- Tillväxtanalys har en ny strategi där klimatfrågan fått större plats. Det innebär att det kommer vara mer fokus på klimatfrågan i projekten som kommer ut. Tillväxtanalys har också en ny process för hur deras projekt ska tas fram.
- Tillväxtverket arbetar med ett projekt för att ta fram en prototyp för näringslivets gröna omställning utifrån OECD:s ramverk. Här är SCB dataleverantör. Detta ska visualiseras på webben.

- Tillväxtanalys har i uppdrag att ta fram underlag till klimathandlingsplanen, där Tillväxtanalys tittar på näringslivets klimatomställning.
- Tillväxtanalys har fått i uppdrag av regeringen att analysera hur kriget i Ukraina påverkar Sverige. Här används mycket av den mikrodata som Tillväxtanalys har tillgång till från SCB. Rapportering av uppdraget görs veckovis.

KEMI

- KEMI arbetar med implementering av tillsynsplan som kommer i sommar.
- Ev. kommer det bli en ökad tillsyn som gränsar mot gödselmedel.
- Man vill kunna utöka sin statistik.
- En satsning pågår inom digitalisering som handlar om tillgängliggörande av data i exempelvis bekämpningsmedelsregistret. Man arbetar med att implementera API för att kunna hämta ut data.
- KEMI hanterar stora mängder indata gällande kemiska produkter. Arbete pågår gällande kvalitetssäkring av indata för att snabbt kunna hitta avvikande värden.
- KEMI har nyligen levererat data till miljöräkenskaperna för deras statistikproduktion av kemikalieindikatorer.

Konjunkturinstitutet

- En stor del av Konjunkturinstitutets arbete sker under prognosavdelningen. Här har fokus legat på pandemin och nu kriget i Ukraina. På prognosavdelningen finns också delar som involverar miljöekonomiska enheten.
- På den miljöekonomiska enheten följer man lagstiftning och styrmedel samt genomför analyser. Det handlar mycket om Fit for 55 och förstå hur delarna av det paketet hänger ihop med varandra. Konjunkturinstitutet har flera löpande uppdrag för att ta fram underlag gällande detta till Finansdepartementet.
- Konjunkturinstitutet använder data från SCB till modelleringsarbete inom EMEC-modellen. Modellen använder både data från nationalräkenskaperna och miljöräkenskaperna. Nu pågår arbete med att kalibrera modellen till ett nytt basår.

Vattenmyndigheterna

- Vattenmyndigheterna tar var sjätte år fram ett åtgärdsprogram för varje vattendistrikt och ett nytt åtgärdsprogram gäller 2021-2027. Förslaget till åtgärdsprogrammet prövas nu av regeringen och man väntar på beslut. Gällande EU-rapportering måste data för åtgärdsprogrammet invänta prövningen.

- Mycket beräkningar pågår gällande NAP, nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften.
- Planering pågår också om databehov för kommande cykel då man har haft en del brister i föregående cykel.
- Vattenmyndigheterna har alltid fokus på vattenförekomster och efterfrågar den skärningen i statistik och data som tas fram av SCB.

SMED-Luft

- Beräkningar av Sveriges territoriella utsläpp.
- Arbete med den preliminära statistiken, vilket snart är slutfört. Den ordinarie statistiken blir klar i november/december. I år kommer det även ingå scenarieberäkningar.
- Gällande växthusgasutsläpp från jordbruk har det kommit en revidering av metodhandboken (IPPC Guidelines) för att beräkna detta. För jordbrukssektorn handlar metodförändringarna främst om hur man räknar metan och lustgas från lagring av stallgödsel samt från skörderester.
- Det finns också en uppdaterad version av metodhandboken för beräkning av luftföroreningar (EMEP/EEA Guidebook). Tillsammans med Jordbruksverket har man startat en genomgång av emissionsfaktorer för ammoniakemissionerna från jordbrukssektorn.

Miljödepartementet

- Kriget i Ukraina påverkar arbetet inom HELCOM där beslut fattas i konsensus och nu har man inte möten med Ryssland. Svårt att ta beslut. För närvarande har man ingen budget, vilket försvårar. Detta kan påverka de miljöbedömningar som ska göras inom PLC-arbetet.
- Det har kommit ett betänkande från miljömålsberedningen om Sveriges globala klimatavtryck till departementet. Betänkandet bereds nu och ska snart ut på remiss.
- Det pågår också prövning av Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Beslut avses att fattas 1a juni.

SLU

- Inom ramen för SMED, där SLU är part, gör man beräkningar för Helcom PLC8 som handlar om belastning på Östersjön, på uppdrag åt HaV. Detta ska redovisas vid årsskiftet och används vidare för belastningsberäkningar.
- SLU genomför beräkningarna för jordbruk där man använder SCB:s statistik om växtnäring och odlingsåtgärder. Även skördestatistik som tas fram av SCB på uppdrag åt Jordbruksverket används. Beräkningarna för 2019 är just klara.

- Metoden för beräkningar har uppdaterats så resultaten är inte längre jämförbar bakåt. Därför ska man räkna om med samma metod för åren 1995, 2005, 2013 och 2016, för att kunna se utveckling över tid och analysera orsak till förändringar. För att kunna göra detta behövs även en del kompletteringar i äldre statistik (indata). Deadline för omräkning är våren 2023.

Naturvårdsverket

- Naturvårdsverket har genomfört en omorganisation vilket innebär att miljöekonomerna numera sitter på olika avdelningar. Man har fått en ny enhet, naturinformationsenheten, som samordnar och stödjer informationsomställning för gröna frågor. Enheten arbetar också med geodatahantering. En workshop ska hållas i maj tillsammans till Skogsstyrelsen om vita fläckar på kartan.
- I arbetet med EU:s biodiversitetsstrategi och indikatorer för uppföljning tittar man bland annat på hur data från miljöräkenskaperna kan användas. En expertgrupp på Naturvårdsverket är knuten till detta arbete.
- Vart fjärde år görs fördjupad utvärdering av miljömål och målövergripande utvärderingar. Naturvårdsverket har genomfört en styrmedelsanalys för biologisk mångfald där man tittar på odlingslandskapet och skogen.
- Det finns ett samarbete om nationella marktäckedata (NMD). En gemensam ansökan med inblandade organisationer ska lämnas in till Vinnova för implementering av NMD, version 2, för att kunna fortsätta arbeta med detta.

7 Nytt från växtnäringsstatistiken

Ylva Andrist Rangel presenterade nytt från växtnäringsstatistiken.

Presentation av kväve och fosforsbalanser för jordbruksmark 2019. Nu används en ny rapportmall i stället för det gamla Statistiska Meddelandet (SM). Nytt för i år är att även produktionsområden ingår. Den regionala fördelningen är modellskattad. Undersökningen har nu uppgiftlämnarplikt vilket resulterade i att det inte var något bortfall vid senaste datainsamlingen.

En ny klimatrapporteringsförordning gäller från och med i år. SCB ska bl a rapportera mineralgödsel försäljning uppdelat på olika gödselmedelstyper med avseende på ammoniakavgång.

Undersökningen och gödselmedel och odlingsåtgärder genomförs var tredje år, och nu till hösten 2022 blir det en ny datainsamlingsomgång. För urvalet planerar man för ett så kallat positivt samordnat urval med skördeundersökningen.

Arbetsgruppen för växtnäingsstatistik hade möte i mars.

Gällande skörderester har man äskat medel för en ny undersökning men ännu inte fått besked om detta. Om inga medel erhålls, genomför SCB kanske inte denna undersökning närmsta åren, men det beror på vad den kommande ramförordningen SAIO och dess genomförandeakter ställer för krav mer i detalj.

SCB har en ny granskningsprocess. För växtnäingsstatistiken har arbetet inte påbörjats än. Här är det viktigt att användarna för fram sina behov då prioriteringar kan komma att bli nödvändiga.

8 Nytt från miljöräkenskaperna

Susanna Roth presenterade nytt från miljöräkenskaperna.

Miljöräkenskaperna har i maj publicerat preliminär statistik för utsläpp till luft 2021. Publicering av den officiella statistiken från miljöräkenskaperna sker enligt plan under verksamhetsår 2022 och mer information finns på miljöräkenskaperna produktsida www.scb.se/MI1301.

Det pågår ett arbete med uppdatering av miljöräkenskapernas EU-förordning 691/2011 där tre nya moduler har föreslagits: skogsräkenskaper, miljömotiverade subventioner och ekosystemräkenskaper. Kommissionen väntas anta förslaget i sommar och sen följer förhandlingar i rådet och parlamentet. Första rapportering av data är planerat till 2025.

Eurostat har påbörjat insamling av kvartalsstatistik för utsläpp och planerar att starta upp frivillig datainsamling av fossilbränslesubventioner och vissa delar av ekosystemräkenskaper.

Miljöräkenskaperna arbetar med utveckling av statistiken om konsumtionsbaserade utsläpp. Dels har man ett Eurostat grant-projekt för att undersöka om statistiken kan tas fram snabbare. Man planerar också att utöka publiceringen med information om i vilket land utsläppen från vår konsumtion uppstår. En kort analys om konsumtionsbaserade utsläpp är planerad att publiceras i maj.

Miljöräkenskaperna arbetar också med utveckling av statistik om fossilbränslesubventioner och med att undersöka nya datakällor för att ta fram statistik om miljösektorn i Sverige.

SCB:s nya granskningsprocess påverkar statistiken om miljöskyddskostnader. En implementeringsplan håller på att tas fram. Inom miljöskyddskostnader finns också ändrade rapporteringskrav från Eurostat. En användarkartläggning kommer under året att genomföras för denna statistikprodukt och användarrådet kommer att kontaktas angående detta.

Miljöräkenskaperna har ett Eurostat grants-projekt för att ta fram en roadmap för arbetet med ekosystemräkenskaper. Arbetet är i startfas. Aktiviteter för samverkan och dialog med andra myndigheter kommer att genomföras under hösten 2023.

9 Miljömörkertalet i jordbruket

Markus Hoffman talade om det s.k. miljömörkertalet i Jordbruket, vilket handlar om åtgärder som lantbrukare gjort utanför stödsystemen och som därför inte finns med i något register. Han presenterade resultat från en enklare enkätundersökning som LRF genomförde 2020 bland sina 4 000 medlemmar, varav 900 svarade. Enkäten innehöll frågor så som "Sökte du miljöersättning för skyddszoner 2020?" Resultatet visade att mer än hälften av de svarande hade haft skyddszoner utanför stödsystem. Motsvarande frågor ställdes för andra åtgärder, såsom strukturkalkning och anläggning av våtmarker/dammar. Om åtgärder görs utan att det syns i något register eller fångas upp i statistiska undersökningar saknas underlag för att dessa ska kunna tas med i de beräkningar som görs för Sveriges olika miljörapporteringar. Anledningen till varför lantbrukarna inte sökt miljöstöd är enligt LRFs undersökning att vissa inte vet att stöden finns, motvilja mot myndigheter och rädsla för att göra fel och därmed risk för att få sanktioner. LRF har lyft frågan till departementen och har haft samtal både med Per Bolund och Annika Strandhäll. Under våren genomförs nu ett antal workshops inom ramen för IP Life Rich Waters för att diskutera hur data bäst ska samlas in.

10 MRIO

Mårten Berglund presenterade projektet MRIO2 – som är ett metodutvecklingsprojekt för att ta fram multiregionala Input Output tabeller, för att estimeras regionala konsumtionsbaserade utsläpp. Förutom utsläppsberäkningar finns det också ekonomiska tillämpningar av projektet.

11 Övrigt

Inga övriga punkter.

12 Summering och kommande möte

Ordförande tackade samtliga deltagare för deras bidrag och ser fram emot kommande möte som kommer att ske hösten 2022. Förslag på mötespunkter på kommande möten kan lämnas till Susanna Roth.